

ДА ЛИ ЋЕ И ПРИПАДНИЦИ ВОЈСКЕ ПОСТАТИ ВЛАСНИЦИ АКЦИЈА ЈАВНИХ ПРЕДУЗЕЋА?

КАКО ДО РАВНОПРАВНОГ ПОЛОЖАЈА

Могу ли припадници Војске да постану власници тенкова, авиона, хеликоптера, полигона, касарни... Могу ли, попут великог броја запослених у предузећима у којима су, до пре деценију, или две, владали раднички савети, да постану акционари својих водова, чета, батаљона, војних установа? На то шаливо питање одговор је недвосмислено јасан и озбиљан: не могу. Многбројни официри, подофицири и цивили запослени у Војсци Србије и Црне Горе тако су доведени у неравноправни положај. Управо они који су, свих ових деценија, увек веома несебично, на делу доказивали солидарност са другим грађанима, данас немају прилику да осете све чари нужне, иако често и веома болне, приватизације. С њима, у "небраном грођу", остали су припадници полиције, просветари, здравствени радници, државни службеници. За све њих држава као да нема нимало разумевања.

Сетимо се, почетак процеса приватизације у нас, у другој половини деведесетих година, обећавао је равноправнији положај радника у јавном и друштвеном сектору. Упоредо с бесплатном поделом акција запосленима у друштвеним предузећима, и припадници Војске, додуше мали број њих, имали су могућност да, у зависности од дужине радног стажа, упишу одређени број акција у појединим, мање, или више, добростојећим и перспективним фирмама. Неки су, захваљујући привременим и корисним информацијама, имали више среће и постали "сувласници" пивара, пекара, цементара... Неки су, нажалост, били "слабији играчи", па су им акције на берзи убрзо (про)пале...

ГРАЂАНИ ДРУГОГ РЕДА

Закон о приватизацији ускоро је промењен, а запослени у јавном сектору постали су грађани другог реда, без прилике да, уписивањем бесплатних акција, врате бар део новца који су годинама издвајали за модернизацију електропривреде, нафтне индустрије, социјално и здравствено осигурање, осавремењавање здравства, телекомуникационог система... Покушаји двадесетак независних синдиката да у Скупштини Србије наметну усвајање пакета закона о приватизацији до сада нису успели. Жељене ефекте нису дале ни поновљене претње штрајковима уколико се њихови предлози закона не ставе на дневни ред скупштинског заседања. Влада Србије, очигледно, нема разумевања за захтеве којима би се постојећи Закон о приватизацији побољшао и

Захтеви независних синдиката да се у Скупштини Србије донесе пакет приватизационих закона, којим би се сви запослени довели у једнак положај, сведоче, не само о њиховој бризи за вредност акција којима ће располагати на крају, већ и о оправданом страху због досадашњег начина приватизације најмоћнијих предузећа у Србији

у државној управи и култури, који нису у поседу акција неких од већ приватизованих предузећа. Укупан број грађана који полажу право на акције из тог фонда цени се на више од три и по милиона.

ОПРАВДАН СТРАХ

Отворена су питања колико ће те акције вредети на крају приватизације, када држава прода свој, већински део, када ће бити подељене и на који начин ће бити распоређене? Постоји наима, веома оправдан страх "претендата" да ће акције из Приватизационог регистра на крају приватизације, онда када држава прода својих 70 одсто власништва, бити обезвређене, јер нико неће хтети да их купи на берзи. Предложеним законима предвиђено је да највећу вредност Приватизационог фонда чине акције садашњих јавних предузећа НИС, ПТТ Телеком и ЕПС, чија се приватизација убрзано припрема. Примењени и на сва остала јавна предузећа у републици Србији (има их готово пет стотина на локалном нивоу) ови закони повећавају књиговодствену вредност акција Приватизационог регистра са постојећих 100 милиона евра, на готово четири милијарде евра. То значи да предложени пакет закона знатно побољшава материјалну ситуацију будућих власника тих акција, али и осигурава неупоредиво достојнију цену најмоћнијих и највреднијих српских предузећа, вишедеценијских "златних кока" за све оне који су својевремено успели да се у њима запосле. Није, наима, тајна да је и најслабије плаћени радник Електродистрибуције, ПТТ, или Нафтне индустрије, захваљујући монополском положају "своје фирме", деценијама имао неупоредиво веће плате од својих колега у другим јавним предузећима. Тако је и данас.

Управо тај монополски положај најмоћнијих државних предузећа и представља један од разлога због којих запослени у Војсци, полицији, здравству, државној управи... траже заштиту свог права на акције. Траже равноправан положај. ■

Душан ГЛИШИЋ